

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 21. junija 1901

List 25.

Pesem o srcih.

(V meseci presv. Jezusovega srcá.)

Od srca ljubeče majke
do prijaznih src sorodnih,
od nedolžnih src otroških
do vsakdanjih src brezplodnih. —

Prav povsod sem trkal . . . trkal,
predno sem v ljubezni vstopil,
da srce bi svoje žejno
v srčno krvco jim potopil.

In samo pri enem srcu
našel sem odprta vratca,
in vabilo me je k sebi,
kakor vabi bratec bratca.

Prašal sem, odkod ta vratca?
Pa je reklo: Glej, premili,
da ti trkati ni treba,
so mi rano naredili!

Miroselski.

Kardinala Gibbons govor o svetovnem nemiru. *)

Sv. treh kraljev dan je imel slavni kardinal Gibbons, znan po vsem angleški govorečem svetu kot izvrsten govornik in pisatelj, v baltimorski katedrali krasen govor. Navajamo ga tukaj svojim čitateljem dobro prevedenega, ker bo njegova vsebina gotovo vse zanimala:

*)Rim, 8. majnika. — Kardinal Gibbons je sklenil ostati še ves mesec junij v Rimu. Pri avdijenci pri sv. Očetu je razložil kardinal Gibbons tudi razmerje vlade v Washingtonu do Filipin. Glede nasledstva kardinala Martinelija so se pojavile težkoče in le-ta še dolgo ne bo odpoklican.

•Amerikanski Slovenec•

Pred prihodom Kristovim je bila vojska pravilo, mir pa izjema po vsem svetu. Tako redna in tako navadna je bila vojska pred nastopom Izveličarjev, da govori sveti pisatelj v knjigi kraljev o nekem letnem času, v katerem so se navadno zopet ponovili boji.

V paganskem Rimu je bil Janov tempelj zaprt v mirnem, a odprt v vojskinem času. Od vlade Tula Hostilija, tretjega rimskega kralja pa do Avgusta Cezarja — v dobi 650 let — je bil ta tempelj zaprt samo šest let. Tedaj je imelo mesto Rim v tem času 644 let neprestano vojsko in samo šest let mir. A četudi so bile vojske v novem zakonu veliko redkejše, kakor v starem, moramo priznati, da smo še daleč od one dobe, ko zavlada svetovni mir.

„Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje“, se je glasila pesem angeljev v noči rojstva našega Odrešenika v Betlehemu. Dasi tudi že odmevajo te besede skoro dve tisoč let po svetu in četudi je krščanstvo glavna vera v Evropi, vendar moramo z žalostjo priznati, da se vladam še ni posrečilo ustaviti vojske in ustanoviti blagodejni mir po vsi celini. Še več, 19. stoletje od svojega vzhoda pa do zahoda je gledalo pred seboj neprestano krvavo vojsko med narodi krščanske Evrope.

Koncem 18. stoletja vidimo združene čete ruskega cesarstva in pruskega kraljestva, kako prodirajo v Poljsko in po junaškem branu pod vodstvom Kosciuska, ki je že preje vihtel meč za pridobitev ameriške neodvisnosti, se je razdelila kraljevina Poljska med Rusijo, Avstrijo in Prusijo. Od pričetka 19. stoletja pa do 1815 je vodil veliki Napoleon cele vrste največjih in

najbolj krvavih vojsk, ki so pordečile vso Evropo. Napoleon se je spopadel z vso Evropo in bil navadno povsod zmagovit do one pomenljive bitke pri Waterloo, kjer se je utruila zarja njegove slave. Po pravici mu nadeva zgodovina naslov največjega vojaškega generala svojega časa.

Okoli sredine stoletja se je pojavila krimska vojska, v kateri so se združeni Angleži, Turki in Francozi borili zoper Ruso in ga premagali. Malo let pozneje je vzbruhnila vojska med Avstrijo in združeno Italijo in Francijo. V bitki pri Solferino je bila premagana Avstrija in prisiljena odstopiti svoje laške pokrajine. Leta 1870 do 1871 je prišla na vrsto francosko-nemška vojska, ki se je pokazala tako pogubonosno za francosko cesarstvo. Poleg velike vojne odškodnine je morala Francija odstopiti Nemčiji še dve svoji provinci: Alzacijo in Loreno. In v tem trenutku, po velikih denarnih in človeških žrtvah, si prizadeva Anglija povoljno končati svojo vojsko z južno afriškima republikama. Govori se, da bo stala ta vojska Anglijo šeststo milijonov dolarjev!

In kako je z našo deželo z ozirom na vojsko? Četudi je vogelni kamen naše ustave mir z vsemi narodi in nesklepanje zvez z nobenim, vendar smo imeli štiri vojske tekom pretečenega stoletja, ki se pa še niso skoro končale. Leta 1812 smo imeli vojskoz veliko Britanijo, ki je bila opravičena na naši strani, ker je bila vojska za obrambo. Leta 1846 se je pripetila meksikanska vojska. Naša grozovita civilna vojska se je začela leta 1861 in se vlekla cela štiri leta. Pred dvema letoma se je končala vojska s Španijo, vsled katere je ona izgubila, mi pa smo pridobili vse njene posesti.

Kadar beremo o velikih vojaških dejanjih, radosti se naša domišljija v občudovanju hrabrih dejanj slavnih generalov. Z zamaknjenostjo poslušamo zvenketanje orožja, krike zmagalcev in glasove vspodbudnih koračnic. Zdi se nam, kakor da nas je prevzel isti duh navdušenja, ki preveja borilce. Toda takrat ne slišimo vzdihov in jokov vojakov, valjajočih se v krvi na bojnem polju. Ne zmislimo se na bolnika in ranjenca, ležečega v bolnišnici ali ječi. Ne brigamo se za žalujoče vdove in matere, jokajoče doma in vzdihujoče po svojih ljubljencih. Ne slikamo si pred očmi razdejanih domačij „Rahel“, objokujočih svoje otroke in ne hotečih se vtolažiti, zato ker jih ni bilo.

Ali ni to skrunjenje pravice in pohujšanje za paganski svet, ako se ko-

ljeta dva krščanska naroda v imenu krščanske civilizacije? Ali ni pravi zločin, kadar kak narod naravnost z mečem usiljuje svoje postave, svojo vlado in svoje politične ustanove drugemu narodu v interesu obrtnje in kupčije, kakor bi imelo blago, dolarji in centi večjo vrednost kakor pa človeško življenje? Ali ni gorostasna in nedogledna krivica, kadar zatira kaka velesila majhen narod ter mu odvzame zemljo s hinavskim izgovorom, da si hoče uravnati svoje meje!

To uravnavanje mej je že jako stara stvar in je samo uljudno ime za roparstvo v širokem obsegu. Kralj Ahab in kraljica Jezabela, dva izmed največjih nasilnežev, kar jih je vladalo še kdaj, sta uravnala svoje meje s tem, da sta odzela Nabotu vinograd, njega pa krvoločno umorila. Staro rimsko cesarstvo pred dve tisoč leti je v jedno mer uravnavalo svoje meje. Nehalo ni preje, dokler si ni prilastilo vse Evrope in dober del Azije in Afrike. A dan povračila je slednjič le prišel. Bojevita severna plemena so pridrla kakor maščevanja željni orli na to gnilo, ukončano telo — rimsko cesarstvo — in mu zopet uravnala meje. Vse cesarstvo se je razdelilo in mapa Evrope je bila spremenjena.

Veliko preglavice dela prijateljem mirovnega evangelija dejstvo, da izgleda krščanska Evropa dandanes kakor veliko vojaško taborišče. Vsi narodi na celini, vštrevši tudi Anglijo, so oboroženi do čeljustij in žive v medsebojnem strahu in nezaupanju. V jedno mer jih vznemirja neugasljiv pohlep po novem ozemlju ali pa strah pred nenadnim napadom. Kadar vidimo z vojskino elektriko napolnjene oblake pomikati se nad našimi glavami, tedaj smemo vsak čas pričakovati bojnega treska. Oboroženi narodi, kakor oboroženi posamezniki so vedna nevarnost drug za drugega ter so hitro pripravljene za boj.

In te vojaške moči, mesto da bi se zmanjševale, se vedno le še zvečujejo. Kakor je poročala uradna statistika iz leta 1877, imela je Evropa že tedaj 14 milijonov mož pripravljenih za boj v času vojske, in vojaški stroški še celo v miru so znašali 600,000.000 dolarjev. V sedanjem času pa so že gotovo narasli na 1,000,000.000 dolarjev.

Ko si predstavljamo ogromno število mož, ki so odtrgani iz naročja svojih družin v najboljši dobi življenja, ki morajo zapustiti svojo obrtnijo; ko gledamo mladeniče, kako tratijo dragi čas in doprinašajo grozovitosti ob času

vojske, potem si bomo lahko ustvarjali iz tega nekak pojem o moralnih, materijalnih in socialnih zlih, ki izvirajo iz takega sistema. Pri opazovanju teh stalnih vojsk bi bil mirni gledalec prisiljen sklepati, da so bile evropske vlade prvotno ustanovljene za razrušitev življenja in ne za njegovo ohranitev.

Naj vodi Bog naše postavodajalce, da bi nikdar ne zabredli do posnemanja evropskih vlad ter pričeli vstanovljati velike in stalne armade. Odvrni Bog, da bi navdušeni vsled svojih zadnjih zmag, postali mi kdaj pijani od vina imperializma in militarizma, dodeli pa, da bi vedno hodili po stopinjah očetov naše republike.

Do sedaj smo dajali svetu krasen izgled. Evropejci navajeni doma srečati vojaka ali žandarja na vsakem cestnem voglu, so ob prihodu v to deželo polni presenečenja in občudovanja, kako more tako razširjen narod s tako ogromnim prebivalstvom imeti samo 25.000 vojakov. Prepričali so se mnogi sami, da lahko prepotujejo vse Združene države od Maine pa do Kalifornije, ne da bi videli niti jednega vojaka. Oni uvidijo, da je vsak ameriški državljani vojak brez uniforme, hodeč sedaj po svojih opravkih, a vsak čas pripravljen varovati svojo domovino. Taki novodošleci čutijo, da smo močan narod zato, ker se z veseljem uklonimo veličastvu postave in se nam ni treba bati vojaških mogotcev. Da bi vsaj ta izgled ostal vedno neizpremenjen!

Vsak krščanski narod na svetu ima svojo lastno narodno zastavo, vojskuje se pod lastnimi vojskovodji in ima lasten vojni klic. A jeden prapor je, pred katerim bi se morali vsi pripogniti in to je prapor križa; jeden vodja je, katerega bi morali vsi častiti, in to je Krist, knez miru. Jedna vojna trobenta je, katero bi morali vsi poslušati in ta je trobenta evangelija. Nauki evangelijevi tvorijo jedino podstavo miru za zemske vladarje. Da bi se naši vladarji vedno ravnali po zlatem reku Kristovem: „Kar bi hoteli, da vam drugi store, storite tudi vi drugim!“

Daj Bog, da bo v tem novem stoletju, ki se je ravnokar začelo, nastopila nova doba miru, izpolnjujoča prerokbo Izaijevo: „Naredili bodo iz svojih mečev pluge in iz svojih sulic srpe, narodi ne bodo vzdigovali meča zoper narod, niti jih ne bode več vznemirjevala nobena vojska“.

Iz „Amerikanskega Slovenca“ ponatisnjeno.

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XX.

Zapóge.

Sv. Nikolaj, župnijski zavetnik v Zapógah, je vladal v 4. stoletju škofijo Mira v Aziji. Obče se hvali njegova apostolska vnema in dobrotno srce. Neverniki so ga imeli dolgo zaprtega v ječi, iz katere je bil rešen še le ob času cesarja Konstantina Velikega, ko so nastopili za cerkev boljši časi. Med onimi 318 škofi, ki se zbrali k prvemu občnemu cerkvenemu zboru v Niceji l. 325, da obsodijo Arijevo krivoverstvo, je bil navzoč tudi sv. Nikolaj. Dve leti pozneje je umrl (327). Truplo je počivalo do 1087 v škofijski cerkvi Mira, takrat so je prepeljali italijanski trgovci v mesto Bari na Neapolitanskem. Veliko cerkvâ časti sv. Nikolaja kot svojega patrona, med njimi tudi škofijska cerkev v Ljubljani.

Ime „Zapóge“ se razlaga iz besede „zapogniti“, ker je svet pod vasjo nekoliko vzvišen (zapognjen). To se najbolj pozna ob daljšem deževnem vremenu. Voda, ki priteče od Šentjurja, se ustavi pod Zapogami ter stopi čez travnike, ker ne dobi odtoka.

Cerkve je bila nekodaj podružnica župnije sv. Petra v Komendi. Ko pa je volil zapoški rojak, dvorni in vojskni upravnik (Hof- und Kriegsagent) Herman potrebno glavnico za duhovnika, potrdil je nadškofijski ordinarijat v Gorici 6. avgusta 1774 ustanovo z imenom „beneficium curatum“. Beneficij, nekaj časa podložen komendski župniji, postane l. 1789 samostojna duhovska služba. Vendar se je začelo spisovanje matrik takoj z ustanovitvijo beneficija. Krstna knjiga datira iz dne 8. julija 1774, mrliška iz dne 10. julija 1774, poročna iz dne 8. februarja 1790. Župljanov se šteje sedaj okoli 300; namesto da bi njihovo število rastlo, se le zmanjšuje, kajti l. 1810 jih je bilo več kakor jih je dandanes. Umestna pa se nam zdi opomnja, da je iz te male župnije v 19. veku izšlo devet duhovnikov. Njihova imena so: Mihael Avguštin, beneficijat v Komendi; Andrej Bohinjec, župnik v Crkljah; Josip Brgant, župnik v Košani; o. Žiga Jeraj, šolski vodja v Novem Mestu; Jakob Bohinjec, kanonik v Mariboru; Ivan Budnar, župnik na Vačah; Matija Lavrič, župnik na Studencu; Matija Bilban, župnik v Virginiji v Ameriki in Josip Jerman, umrl kot vpokojeni kapelan v spodnjem Tuhinju.

V Zapogah so delovali sledeči dušni pastirji:

1. Anton Zagoričnik 1769—1778. Poprej župnik v Komendi, sprejme zaradi bolehl

nosti ložjo župnijo v Zapogah. Tu je sezidal sedanjo duhovsko hišo ter plačal delalce iz svojega premoženja.

2. Martin Mali 1780—1804. Da-si duhovnija še ni bila popolno samostojna, bil je Mali (stričnik prejšnjega) vendar z dekretom 13. novembra 1780 nastavljen kot samostojen „beneficiatus curatus cum emissa fidei professione“. Umrl je v Zapogah 5. junija 1804.

3. Sebastijan Seljak 1804—1815.

4. Anton Ostenik 1815—1821. Prišel je iz Kokre, kjer je pastiroval veliko let ter sezidal l. 1797 ondotno cerkev. (Glej Kokra).

5. Ivan Brecejnik 1823—1838. Stari ljudje, ki ga še pomnijo, ga hvalijo kot blagega, pobožnega in natančnega moža. Vsem, posebno otrokom, je bil izvisten učenik ter vnet za cerkveno lepoto.

6. Ignacij Remic 1839—1842.

7. Fran Brecejnik 1843—1848, ne samo po imenu, temveč tudi po duhu in delovanju podoben prej omenjenemu Ivanu Brecejniku. Žal, da ga je mnogokrat nadlegoval protin. Fran stopi slednjic v kapucinski samostan, v katerem je bival kot izgleden redovnik in dokončal tek življenja v slovesu popolnosti.

8. Jakob Burija 1848—1862, spreten pevec in igravec na glasovir. Napravil je nove orgle ter izučil mladeniča Ivana Hočevar, da je na-nje igral pri službi božji.

9. Sedanji župnik Martin Narobe je župljanom skrbni duhovni oče od l. 1862. Dobremu gospodu je dal včakati Bog leta 1896 zlato mašo.

Sedanjo cerkev so sezidali l. 1737, kar čitamo iz kronograma: OMNIPOTENTI DEO SACRATOQVE*) HIC EXSTANTI CHARITAS VNITA POSVIT (Vsemogočnemu Bogu in tukajšnjemu svetniku postavila združena ljubezen).

O njenem posvečenju poroča listnina iz dne 3. avgusta 1761: *Anno 1761, die 3. mensis Augusti consecravimus ecclesiam in Seepoch et omnia tria altaria, et quidem: Altare majus in honorem s. Nicolai Episcopi, alterum in honorem B. M. V., et tertium in honorem s. Viti Mart. In iis reliquias ss. Martyrum Laeti et Sereni inclusimus, et singulis Christi fidelibus hodie unum annum, in die autem anniversarii consecrationis, quam dominica post festum s. Jacobi Apostoli constituimus, ecclesiam visitantibus, quadraginta dies de vera indulgentia concessimus.*

In quorum fidem dabamus in Commenda s. Petri sub actuali visitatione die et anno ut supra. Carolus Michael, Archiepiscopus. Antonius de Schiwizhoffen, canonicus Rudolfswerthensis. (L. 1761, dne 3. avgusta smo posvetili cerkev v Zapogah z vsemi tremi oltarji, in sicer: Veliki oltar v čast sv. Nikolaju škofu, drugi oltar v čast Materi božji, in tretji v čast sv. Vidu mučencu. Va-nje smo shranili ostanke sv. mučencev Leta in Serena in podeljujemo vsem vernikom ki danes cerkev obiščejo, eno leto, v obletnici posvečenja, ki naj se obhaja nedeljo po sv. apostolu Jakobu, pa štirideset dni pravega odpusteka. V spričevanje temu smo podpisali listnino o priliki vizitacije v Komendi sv. Petra zgor-njega dne in leta. Karol Mihael, nadškof. Anton plem. Schiwizhoffen, novomeški kanonik). Omenjeni goriški nadškof Karol Mihael grot Attems je posvetil šest dni pozneje župnijsko cerkev v Šentjuriju pri Kranju in njeno podružnico v Vogljah (9. avgusta 1761).

Zapoška cerkev ima 18·29 m notranje dolgosti in 8·20 m širjave. Posebno lep je veliki oltar, katerega je po navodilu znanega šentviškega župnika Blazija Potočnik naredil l. 1845 kipar Matej Tomec iz Šentvida. Posnet po onem oltarju bazilike Marije Snežnice (Maria maggiore) v Rimu, kjer so shranjene Gospodove jaslice, ima na vsaki strani čvetero lično izdelanih stebrov; sploh je vsa razvrstitev tako okusna, da rabi lahko kot vzorec enakim delom. Glavno podobo sv. Nikolaja je napravil kamenogoriški slikar Matej Langus; ob strani sv. Nikolaju sta sohi sv. Lavrencija in sv. Valentina. Tabernakelj se sveti kakor da bi bil iz srebra, prevlečen je namreč s srebrno kovino (silberplattirt). Ob vrhu oltarja vidimo podobo Kristovega rojstva, ki nas spominja betlehemskih jaslic ter one rimske cerkve, kjer se hrani ta sv. ostanek. Na obeh straneh svetišča, katero je poslikal l. 1891 Matija Bradaška iz Kranja, se nahaja grb komendatorja barona Testaferrata (rudeč križ na višnjekastem polju, tri zvezde in voliček). Oltar evangeljske strani je posvečen sv. Elizabeti, oni listne strani sv. Vidu. V desni in levi steni ladije sta vdeleni podobi „Ecce homo“ in lurška Mati božja.

Trije zvonovi pojejo v kvart-sekstakordu d—g —h = 1. 4. 6. Premer jim je 130 : 106 : 86 cm.

Veliki tehta 21 stotov in 30 funtov. Križ, poleg njega Marija in sv. Ivan, Marija z Jezusom v naročju, sv. Nikolaj. Napis: KO SO BILI FAJMOŠTER Č. G. MARTIN NAROBÉ IN KLJUČARJA JAKOB BOHINC, NIKOLAJ HOČEVAR. Zaradi tega zvona, kate-rega so dobili iz Albert Samassove livarne l. 1867,

*) Kronogramova črka Q šteje za 5.

je bilo med ljudstvom mnogo govorjenja. O velikem zvonu bližnje smleške župnije je namreč razširjena pripovedka, da so mu morali nekoliko glasu vzeti, ker je zaradi mogočnega donjenja ogluševalo (ni moglo obroditi) žito na njivah. Zato so se bali tudi zapoški župljani slabih letin ter želeli imeti manjši zvon. A sedaj so spoznali, da je vse skupaj le prazna bajka, in da močan glas zvona nikakor ne more škodovati klasju na polju.

Srednji je Ivan Jakob Samassov zvon iz leta 1783. Križ, Marija z Jezusom v naročju in z žezlom v roki, sv. Lavrencij z ražnjem, sv. Nikolaj. Mali vlit v Ivan Jakob Samassovi zvonarni l. 1792. Križ, Marija s sklenjenimi rokami, sv. apostol Simon.

V župniji: 1 cerkev in 3 zvonovi.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje pride.)

Srce Jezusovo, do smrti pokorno.

Moja jed je, da storim voljo tega, ki me je poslal in da dopolnim njegovo delo.
(Iv. 4, 34)

Kakor silno zahrepeni revni človek po jedi, tako in še bolj silno je Jezusovo teženje po pokorščini. On je vedno in vedno rekel, da zedinjuje svojo voljo s svojim nebeškim Očetom. „Vedno delam, kar mu je (Očetu) prijetno (Iv. 8, 29.) In ta njegova pokorščina je popolna, vsestranska. Ne imenuje se zastonj z imenom: „Moj hlapec si ti; in s teboj se hočem hvaliti“. (Iz. 49, 3). In sam je vzel nase podobo hlapca (Fil. 2, 7.). Zato tudi zvesto izpolnjuje dolžnosti in dela hlapčevska. Ničesar ni v njem, česar bi ne bil daroval v pokorščini. On stori voljo svojega Očeta, ker je Očetova volja. Radi tega ga ne more niti upor njegove narave odvrniti od tega: „Oče, ako hočeš, vzemi ta kelih od mene, toda ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi“ (Luk. 22, 42).

A ni mu dovolj, da je pokoren svojemu nebeškemu Očetu; on se je podvrgel tudi Mariji in sv. Jožefu — „in bil jima je pokoren“ (Luk. 2, 51). Te kratke besede obsegajo vse življenje Jezusa Krista od njegovega dvanajstega do 30 leta. On, Bog sam, je pokoren svojim stvarjem. On kot človek. Ona dva sta ga vodila, in njegova volja je bila vedno pripravljena storiti vse, kar sta hotela in kakor sta želela.

Pokorščina Jezusova je bila stalna in vedna. Pri svojem vstopu na svet je bil prvi vsklik njegove ljubezni: „Moj Bog! Prihajam, da izpolnim tvojo voljo; tvoja postava je sredi mo-

jega srca“. (Ps. 39, 8, 9.) In kaj dela vsak trenutek svojega življenja? — „Sin sam od sebe ne more ničesar storiti, razun onega, kar vidi Očeta delati; zakaj karkoli On dela, to dela tudi Sin tako“ (Iv. 5, 19).

Večje pokorščine in odvisnosti, popolnejšega podvrženja lastne volje Božji volji si ne moremo misliti. Zato pravi v trenutku, ko bo skoro dokončal veliko delo človeškega odrešenja, svojemu nebeškemu Očetu: „Delo sem dokončal, katero si mi dal, da je storim“ (Iv. 17, 4.) In ko je umrl, je vskliknil: „Dopolnjeno je!“ (Iv. 19, 30.) O beseda polna ponižnosti, polna pokorščine . . .

Pokorščina presv. Srca Jezusovega je bila tudi popolna. Ako se Jezus pokorava, tedaj se pokorava iz ljubezni in z ljubeznijo. Njegova volja ni pokorna vsled strahu ali kakega drugega vzroka, kakor delamo mi. Ako se je Jezus pokoril svojim stvarjem, tedaj je storil to radi tega, ker je videl v stvarih svojega nebeškega Očeta, in če se uda popolnoma pokorščini, tedaj stori to v čast svojega Očeta in v odrešenje svojih bratov. Ljubezen sama je studenec, je pravec in namen njegove pokorščine. Iz te ljubezni je potekala vsa pokorščina do ljudi. Morilcem svojim je podal roke in noge, ko so mu veleli. „Bil je pokoren do smrti, do smrti na križu“ (Fil. 2, 8.)

F. S.

Sv. Alojzij.

(21. junija.)

Ko je bil sv. Alojzij še v novicijatu, zmanjkalo je nekega dne celemu zavodu potrebnega živeža. Blagemu Alojziju je šla k srcu stiska sobratov, pokleknil je v svoji celici in Boga prosil pomoči. Ni še končal molitve, že začuje prednik trkati na svoja vrata in ko dovoli vstop, poda mu ljubeznjiv mladenič — bil je angelj — precejšnjo vsoto denarja, ki je daleko presejala potrebo.

L. P.

Rojstvo sv. Ivana Krstnika.

(24. junija.)

Mnogo se jih razveseli njegovega rojstva.

(Luk. 1. 14).

„Veliko se jih njegovega rojstva razveseli“: tako je govoril veliki poslanec Božji, Gabriel Cahariju naznanjuoč mu veselo vest, da se mu narodi v sivi starosti zaželeni sin. Obljuba angeljeva se je jela kmalu izpolnovati. Veselja je napolnila ta vest hišo Caharijevo. „Vesel bodeš njegovega rojstva ti in poskakoval

bodeš veselja“ (Luk. 1. 14) tako je oznanil angelj veselje Cahariju samemu, in kako veselje je moralo še le polniti dušo Elizabeti, ki je čula, da jej je Bog odvezel nečast, ki je doletela nerodovitne Judovske žene. A še večje veselje je navdajalo presrečna roditelja, ki sta spoznala iz angeljevih besedij, da bode njun sin prekašal vse zemljane po vzvišenem svojem poklicu, katerega je označil božji sel v besedah: „Velik bo pred Gospodom, v telesu svoje matere bo napolnjen s svetim Duhom, veliko Izraelovih otrok bo spreobrnil k Gospodu. Pred njim (Kristom pravim Bogom) pojde v duhu in moči Elijevi, da obrne srca očetov k otrokom (da dá duha svojih očakov rojakom svojim), da obrne neverne k modrosti pravičnih, da pripravi Gospodu popolnoma ljudstvo“ (Luk. 1. 15, 16, 17.) Ivanovo rojstvo, pomen njegov, kdo ga bo dopovedal! — Po pravici imenuje pobožni Job dan rojstva dan žalosti in ga imenuje nesrečen dan: „Naj pogine dan, v katerem sem bil rojen, in noč, v kateri se je reklo: Človek je spočet“ (Job 3. 3); a z isto pravico sta zamogla blagrovati Ivana Krstnika dan rojstva pobožna roditelja, ker dobila sta sina, ki ne bode v nadlogo svetu, ampak v korist, tolažbo, povzdigo; kakor to poln veselih hvaležnih čutov izraža v svoji hvalnici Caharija (Luk. 1. 68—79). Iz borne Caharijeve kočje jelo je liti veselje v vesoljni svet.

Sosedje, sorodniki so slišali, da je Gospod skazal veliko svoje usmiljenje Elizabeti in so se z njo vred veselili (Luk. 1. 58). Marija sama se je vzradostila, ko je izvedela po angelju, da rodi njena teta sina in svoje veselje je združila z veseljem svoje sorodnice ter navdušeno zapela: Moja duša povelečuj Gospoda in moj duh se veseli v Bogu (Luk. 1. 46, 47). Veselje se je porodilo v srcu drugih pobožnih Judov, ko so začeli, da je rojen predhodnik Mesijev, ki naj pripravi srca Judov na dostojen njegov sprejem. Veselje je bilo obilo, prodrlo je tudi do pravičnih stare zavez, ki so rešitelja čakali v Abrahamovem naročju. Angeljev glas se je zaslišal med njimi, da se je porodil oni, kateremu sledi kmalu Mesija. Bližal se je dan, po katerem je koprnel v duhu Abraham, ko mu je bilo naznanjeno, da iz njegovega zaroda izide Izveličar sveta, v katerem bodo oblagodarjeni vsi narodi zemlje (Gen. 22. 18). Z očakom Jakobom so govorili vsi pravični stare zavez: „Tvojega izveličanja pričakujemo, o Gospod!“ (Gen. 49. 18). Ker sedaj se konča njihovo čakanje, izpolni se njihovo hrepenenje.

Mnogo Izraelovih otrok obrne k Gospodu, njihovemu Bogu! Če se nebo veseli nad jednim

spreobrnjencem, koliko večje je pač njega veselje nad množico spreobrnjencev.

Koliko veselja je napravilo Ivana Krstnika rojstvo vesoljnemu svetu. Saj je on „Solcnosec“, razveseljujoči „Lucifer“, ki vodi za seboj žarko solnce. Temu solncu pa je razgnati sovražne temine, ki so obdajale zemljo od onega trenutka, ko je kerub spodil iz raja vse nas v naših prvih stariših. On je, ki nas zagotavlja, da pride kmalu premagalec smrti, ki naj nam odpre po grehu zaprta vrata v sveti raj. On nas je pripravljal na pot, ki pelje nazaj v izgubljeni, a toliko zaželeni raj. Neznana je bila pot. A glej! takoj pri rojstvu nam jo pokaže, pokaže nam tudi Sodnika: Delajte pokoro, približalo se je nebeško kraljestvo (Mat. 3). Ko pa je prišel oni srečni trenutek, ko je pričel Mesija svoje delovanje, ko je v svojih rokah nosil nebeško kraljestvo, kazal je glasno nanj in izpodbujal tudi, naj se ga oklenejo vsi. In glas njegov ni bil glas vpijočega v puščavi. Stiskana srca so drla k njemu, ki je hotel vsem zadovoljiti. Saj pričajo o tem njegovi učenci: „Učenik, glej oni, o katerem si pričeval, ta krščuje in vsi gredo k njemu“ (Iv. 3. 26).

Tako so se izpolnile besede, katere je govoril Gabrijel Cahariju:

„Mnogo se jih razveseli njegovega rojstva“.

L. P.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen za mesec junij:

Kraljestvo Srca Jezusovega.

Božji Izveličar je rekel nekoč bl. Marjeti Ala-coque: „Hočem, da si mi sredstvo, katero privede srca k moji ljubezni.“ Blažena devica pokorna temu povelju piše: „Gospod želi ustanoviti v vseh kraljestvo svoje čiste ljubezni... Da se ta namen doseže, hrepeni tako goreče, da obeta veliko plačilo vsem, ki se z njim vred trudijo za njegov smoter.“ — Drugikrat — bilo je na praznik Marijinega darovanja, dne 20. novembra 1677 — je slišala blaženka po sv. obhajilu glas, ki ji je dejal: „Pri vsem svojem delu in trpljenju ne smeš odslej misliti na kaj družega, kakor na čast božjo, katera je v ustanovitvi kraljestva mojega svetega Srca v srcih človeških; razodeti jim hočem to po tvojem posredovanju.“

V teh besedah je znamoval Izveličar veliki izveličalni načrt, katerega izkuša izvršiti v zadnjem času: svet se mu je izneveril; hladno in neusmiljeno ga je pahnil od sebe ter se odtegnil njegovemu gospodstvu. On pa noče zapustiti sveta; prepustiti noče nezvestega človeštva strašni sodbi hudo užaljenega božan-

stva, temveč še enkrat hoče poskusiti, da je pridobi in pripelje zopet na svoje Srce. Zato ponuja človeštvu prebogate zaklade življenja, deliti hoče nenavadnih milostij. Vzpričo tolake ljubezni naj bi ljudje darovali tudi svojo ljubezen njemu, svojemu Bogu in Odrešeniku, radovoljno naj bi se podvrgli njegovim zapovedim in postali naj bi ono ljudstvo, o katerem je zapisano: „Srečno ljudstvo, čegar gospodar je Bog.“ (Ps. 32, 12.) Dà, on upa, da jih bode dobil prav veliko za-se, da je bode obvladal z vso svojo ljubeznijo, vodil s svojo modrostjo in osrečeval s svojimi nebeškimi darovi. — Ako se to zgodi, potem je ustanovljeno „kraljestvo ljubezni“, in to kraljestvo ljubezni je, kakor je je Izveličar sam imenoval, „kraljestvo njegovega Srca“. Srce in ljubezen pomeni isto.

Ne more se tajiti, da bi bil trud božjega Srca doslej brezuspešen. Poslušajoč glas svetega očeta, sivolasega rimskega papeža Leona XIII., obračajo se duše vedno bolj in bolj k temu neusahljivemu viru usmiljenja. Najsijajnejše se je pokazalo to ob veliki posvetitvi človeštva Odrešenikovemu Srcu v juniju 1899 in pri obnovitvi te posvetitve v lanskem letu.

Toda, čeprav se je izkazovalo v preteklem stoletju Srcu Jezusovemu veliko časti, mora se to vršiti v 20. stoletju še v obilnejši meri. Bodočnost je temna za družbo človeško; papež nas zagotavlja, da je edina rešitev v Srcu Jezusovem. Z vedno bolj rastočo gorečnostjo moramo torej pribežati k Odrešeniku in izročiti novo stoletje v varstvo njegovo. Dvajseto stoletje mora biti stoletje Srca Jezusovega! Ali je to morda le prazen up?

19. stoletje so imenovali pogosto stoletje Marijino, ker se je posebno odlikovalo po Marijinem češčenju. „Paganski narodi“, tako pravi star pisatelj, „so kar obstrmeli vzpričo podobe one božje Matere, katera združuje v svoji osebi najnežnejše in najsajše naravne ideje in čustva: deviško čistost in ljubezen materino.“ V krščanstvu se je spremenilo to strmenje v otroško ljubezen do vzvišene Matere božje. A malokateri čas je bil Mariji tako udan kakor to stoletje. 19. stoletje je namreč položilo na častno krono preblazene device najbolj bliščéči biser z verskim naukom o brezmadežnem spočetju, katerega je razglasil Pij IX. leta 1854 ob navzočnosti mnogobro nih škofov in na preveliko radost vsega krškanskega sveta. Krasne cerkve so se sezidale Mariji na čast; redovi so se ustanovili v njeno službo. Med ljudstvom se je tako zelo razširila majnikova pobožnost in molitev sv. rožnega venca. Romanje se vedno bolj širi med katoličani. Že skoro vsak katoličan nosi Marijino obleko t. j. sveti škapulir in v najubožnejši koči pa v najbogatejši palači se dobi podoba Marijina, znak njenega varstva nad krščansko družino. Celo marsikateri oče, ki nima skoro nič vere, vidi rad v svoji hiši Marijino sliko, da bi čuvala nad zvestobo njegove žene in nedolžnostjo njegovih otrok.

To splošno iskreno češčenje je Mati božja tudi poplačala: na več krajih naše uboge zemlje se je prikazala in kamor je stopila njena čista noga, privreli so čudežni viri na dan, v katerih so našli že tisočeri telesno in dušno zdravje.

Sedanje geslo krščanstva se glasi: „Po Mariji k Jezusu!“ Tako je tudi Marijino stoletje priprav-

ljalo pot stoletju Srca Jezusovega; kraljestvo Marijino je glasnik kraljestva Srca Jezusovega.

To bi bila res največja dobrota, ki nam jo more Marija dodeliti. Kajti na Srcu Jezusovem naj bolni svet zopet ozdravi, naj se zopet osreči. Kolikrat je Izveličar to tudi obljubil bl. Marjeti Alacoque! Kolikrat ji je rekel, da je razodel pobožnost do svojega Srca zato, „da bi razrušil kraljestvo satanovo; da bi dal neštevilnikom novega življenja ter jih iztrgal iz krempljev satanovih, v katerih so že dolgo ječali; da bi izkazal mnogim ubogim, nehvaležnim, nevernim srcem svoje usmiljenje.“

Iz časa francoske prekucije se pripoveduje sledeča ginljiva dogodba:

Umiral je revolucionarec. Prisegel je, da ne po kliče k smrti postelji duhovnika, in če bi prišel, da ne pride več živ iz njegove sobe. Plemenit duhovnik je slišal o njegovi bolezni in o nevarnosti, v kateri je bil ubogi bolnik. Pomneč besedij: „Dober pastir da svoje življenje za svoje ovce,“ je šel, da ga poišče. — Res se mu je posrečilo priti do bolnika; smrt je že stala — kakor pravijo — ob vzglavju. Toda koj, ko je ugledal obiskovalca, je dobil neko novo moč v svoje ude. Oči odpre široko, potegne odrevenelo roko izpod odeje in s hripavim glasom zakriči nad duhovnikom: „Kaj, duhovnik v moji hiši? Orožje sem! Ha, ti nesramnež! Dvanajst izmed tvoje garde sem jih pobil s to pestjo; ti boš trinajsti!“

Duhovnik je mirno čakal, da se poleže ta izbruh besnosti in sovraštva; za jezne poglede siromaka je imel on le poglede sočutja in milobe, za njegove kletve le previde; molk. Naposled pa mirno odgovori: „Ne, dragi prijatelj, motiš se; ni jih bilo dvanajst — samo enajst; eden izmed njih je ušel, in ta sem jaz.“ Pri teh besedah razgali svoje prsi ter mu pokaže brazgotine od dobljenih ran. „Bog mi je ohranil življenje“, nadaljuje, „da reši tvojo dušo.“

Te besede, polne ljubezni, so napravile na umirajočega silen utis; sprva se je prestrašil, potem je postal miren in naposled ginjen. Umrl je v veri na Krista in spravljen z Bogom.

Ali ni človeštvo, ki je zvečinoma odpadlo od Boga in leži smrtno bolno v tisočeri ranah, podobno bolniku v tej dogodbi? — In vrlemu duhovniku je enak Odrešenik, ki nam kaže svoje božje, s pregrehami ranjeno Srce. Krvave kaplje, ki teko iz rane, križ, trnjeva krona, — vse to govori o njegovem neskončnem usmiljenju. Reke ljubezni se iztekajo iz tega Srca, da rešijo človeštvo še zadnji hip in je obudé k novemu življenju — če se bode dalo obuditi. Edinkar zahteva Odrešenik od sveta, je — da spozna ljubezen njegovo in časti njegovo Srce.

Ali bodo poslušali ljudje njegov glas? — Vsaj mi, ki nam sveti luč vere, se moramo veselo posvetiti ljubezni Srca Jezusovega, in čimbolj se razlega divji krik nevere: „Mi nočemo, da bi nam ta vladal!“ (Luk. 19, 14.), tem bolj goreče moramo ponavljati vsaj mi apostolovo besedo: „Krist mora vladati, dokler ne položi vseh svojih sovražnikov pod noge.“ (1. Kor. 15, 25.)

Naj mu bode zlasti v tem mesecu juniju, ki je še posebno posvečen presv. Srcu, vsak dan in vsako uro vzdih našega srca in naših ustnic:

„Bodi ti, o Gospod, kralj 20. stoletja! Vzemi novo stoletje v svojo posest in reši nas!“

Srečna srca in srečne hiše, kjer se ustanovi kraljestvo Srca Jezusovega! O tem kraljestvu veljajo besede sv. Pavla: „Kraljestvo božje je pravičnost, mir in veselje v svetem Duhu.“ (Rim. 14, 17.)

N.

b) Posebni nameni.

14.) **Praznik Srca Jezusovega.** Sprava za grehe in zločine proti najsv. Zakramentu. Čiščenje Srca Jezusovega med svečeništvom in verniki. Katoliški časopisi in njihovi bralci.

15.) **Sv. Vit.** Duh ponižnosti in krotkosti. Obvarovanje otrok pred pohujšanjem.

16.) **Nedelja Srca Jezusovega.** Obnovitev posvetitve Jezusovemu Srcu. Pospeševalci molitvenega apostoljstva in bratovščina Srca Jezusovega.

17.) **Sv. Rajnerij.** Večkratni prejem sv. zakramentov. Ustanovitev katoliških bralnic in ljudskih knjižnic. Važni izpiti.

18.) **Sv. Pavla.** Slovenke. Družinske matere. Dekliška društva in zveze krščanskih žena. Ženske uslužbenke v mestih.

19.) **Sv. Gervazij in Protazij.** Pomanjkanje duhovnikov v Južni Ameriki. Katoliške misijonske šole. Milost srečne zadnje ure.

20.) **Sv. Florentina.** Katoliška vzgojevališča za deklice. Društva zmernosti. Odvrnitev vedno bolj razširjajoče se nepravnosti.

21.) **Sv. Alojzij.** Čistost srca. Učeca se mladina; sosebo slovenska. Mladeniška društva.

22.) **Sv. Pavlin.** Katoliški cerkveni knezi. Misijoni na Kitajskem. Socjalna naobrazba.

23.) **Sv. Edeltruda, devica.** Duhovniki in obhajanci. Redovniški stan. Zabranitev nesrečnih zakonov.

24.) **Sv. Ivan Krstnik.** Katoliška cerkev v Italiji, na Španskem in Portugalskem. Šole in učitelji. Izgubljeni sinovi.

25.) **Sv. Viljem, opat.** Katoliški učenjaki in pisatelji. Katoliški shodi. Redovniki na Francoskem.

26.) **Sv. Vigliij.** Povrat Angleške k materi cerkvi. Zabranjevanje mešanih zakonov. Katoličani v Švici.

27.) **Sv. Ladislav, kralj.** Katoličani na Ogerskem. Vrnitev družbe Jezusove na Nemško. Indija.

N.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Srca.

Zahvala.

Priporočila sem se preblazenemu spočetju prečiste Device Marije in sv. Antonu Padovanskemu in obljubila, da se očitno zahvalim v »Danici«, če bom uslišana. Zbolela mi je sestra tako hudo, da ni bilo nobenega upanja več. V teh stiskah se je po moji srčni molitvi moje zaupanje kmalo obistinilo. Zatorej zakličem vsem, ki ste v potrebah: Kličite in se vam bo dalo, trkajte in se vam bo odprlo

Marijina hči iz Idrije.

Raznoterosti.

Kako angelti Presveto časte. Res žalostno bi bilo, ko bi bil Jezus po nekaterih cerkvah čisto osamljen: ker nič ljudi noče notri biti. A Jezusa pa ne puste angelti nikdar tako osamljenega, kakor store to ne-

kateri izmed ljudi. Zlasti med sv. mašo ga obdaja truma angeljev. Sv. Zlatoust je z lastnimi očmi videl njihovo veliko število: trumoma so obdajali altar in kleče častili Presveto.

L. P.

Nebesa za 5 novčičev! Ob Renu sta sedela lepega pomladanskega večera 18. majnika 1865 v vasi O. katoličan in protestant skupaj v krčmi. Tam sta se pri poliču skušala, kdo bo bolj zabavljajal čez vero. Prvi pravi: „Svoj delež v nebesih jako poceni prodam“. Drugi pristavi: „Svojega dam za 5 novčičev“. — Komaj je dobro izgovoril, kar mu razpade stol in zlomi si vrat. Drugemu pa je začelo naglo slabo postajati in, predno mu je došla zdravniška pomoč, je izdahnil. — Sedaj bi nebes gotovo več ne prodajala tako po ceni.

L. P.

V dolžnosti. List „La Capitale“ pripoveduje nastopno dogodbico: Pred nekoliko dnevi je kralj italijanski sam in brez spremstva šel na izprehod po vrtih v pač papeškem posestvu Kvirinalu. Kralj je nosil črno civilno obleko. Ko se je približal vojaku, ki je stal na straži, skazal je isti čast po predpisu. Kralj se je ustavil in je vprašal moža: „Ali me poznaš?“ „Da, Veličanstvo kralj“, je odgovoril infanterist ves zmešan. Kralj se je smejal in je hotel nadaljevati svojo pot, ali vojak mu jo zastopi: „Veličanstvo, tu hoditi je strogo prepovedano“. Mož je govoril skromno, a odločno. Kralj je vsejedno hotel nadaljevati svojo pot, vendar se mu vojak ni hotel izogniti in je menil: „Brez povelja desetnikovega ne pustim nikogar dalje, tudi Vašega Veličanstva ne“. Kralj se je smejal: „Prav imaš, moj sin“, in se je obrnil. Vojak je zopet izkazal dostojnostno počast. Naslednjega dne pa je dobil iz rok svojega stotnika lepo uro s kraljevim grbom in vrezanim napisom: „V dolžnosti zvestemu vojaku“.

Po „Slov. Gosp.“

Škofijska kronika.

Premilostni g. knezskof Anton Bonaventura Jeglič se je četrtek 13. junija povrnil z vizitacije in birmovanja v šmarijski dekaniji. Birmancev je bilo tu 1531. A ni samo obiskoval raznih župnij in ondi birmoval, ampak je tudi neumorno, navadno od štirih zjutraj do devetih, izpovedoval ter pridigoval. Sredo, 12. junija, je bilo obiskovanje podružnic šentvidske župnije na Dolenskem. Premilostni je zjutraj pridigoval in maševal pri podružnici sv. Pavla, potem pa šel v večino podružnic ter povsod v daljšem ali krajšem nagovoru pozdravil zbrane vernike in jim priporočal neomahljivo zvestobo sv. katoliški cerkvi, prejemanje sv. zakramentov in Marijine družbe. — Praznik psv. Jezusovega Srca, petek, 14. junija, je imel slovesno sv. mašo v stolnici ob 10ih dopoldne in zvečer pridigo presv. Jezusovemu Srcu na čast. Nedeljo, 16. junija, je posvetil prenovljeno in povečano župno cerkev v Št. Vidu nad Ljubljano s tremi altari. Popoldne je delil tu sv. birmo. Birmancev je bilo 321. Zvečer tega dne se je odpeljal na Goričane.

— s —